

Instytut Finansów
Bankowości i Ubezpieczeń
Uniwersytet Łódzki

Redakcja naukowa

Monika Marcinkowska
Stanisław Wieteska

Harmonizacja bankowości i ubezpieczeń

podstawy prawnoprawnej i europejskiej

Difin

Redakcja naukowa

Monika Marcinkowska

Stanisław Wieteska

Harmonizacja bankowości i ubezpieczeń *w skali narodowej i europejskiej*

Difin

Recenzenci:
prof. zw. dr hab. Wanda Sułkowska
prof. dr hab. Leszek Dziawgo

307481

Publikacja dofinansowana przez Narodowy Bank Polski
oraz Związek Banków Polskich

Copyright © by Centrum Doradztwa i Informacji
Difin sp. z o.o., Warszawa 2007 r.
Wszelkie prawa zastrzeżone.
Kopiowanie, przedrukowywanie i rozpowszechnianie
całości lub fragmentów niniejszej pracy
bez zgody wydawcy zabronione.

Redaktor prowadzący:
dr Monika Szczerbak

ISBN 978-83-7251-765-4

Printed in Poland

Centrum Doradztwa i Informacji Difin sp. z o.o.,
Warszawa 2007 r.
00-768 Warszawa, ul. F. Kostrzewskiego 1,
tel. (0-22) 851-45-61, (0-22) 851-45-62,
fax (0-22) 841-98-91
Skład i lamowanie: Z. Wasilewski,
Warszawa, tel. (0-22) 642-05-20
Wydrukowano w Polsce

Spis treści

Wprowadzenie	11
Rozdział 1	
Kierunki rozwoju sektora bankowego w wymiarze krajowym i europejskim	15
1. Współczesne banki europejskie – między mono- a multistrukturą <i>Stanisław Flejterski</i>	17
2. Zjawisko <i>bankassurance</i> w kontekście dyrektyw UE <i>Magdalena Swacha-Lech</i>	26
3. Stabilność sektora bankowego a wzrost akcji kredytowej <i>Andrzej Bogus</i>	36
4. Zmiany sytuacji gospodarczej i rozwój sektora bankowego w Rosji <i>Marian Żukowski, Helena Żukowska</i>	44
5. Ocena produktywności banków giełdowych w Polsce w latach 2001–2005. Analiza taksonomiczna <i>Katarzyna Chudy-Laskowska, Kinga Stępień</i>	56
6. Kapitał zagraniczny w średnich bankach, 1998–2005. Strategie i wyniki <i>Ewa Miklaszewska, Katarzyna Mikołajczyk</i>	69
7. Małe banki a przeobrażenia na rynku usług finansowych <i>Agnieszka Bretyn</i>	82
8. Spółdzielczy sektor bankowy w makroekonomicznym otoczeniu <i>Ryszard Mikołajczyk</i>	90
9. Nowe kierunki bankowości inwestycyjnej – <i>art banking</i> i fundusze dzieł sztuki <i>Krzysztof Borowski</i>	101
10. Dylematy rozwoju bankowości detalicznej w Polsce <i>Grażyna Rytelewska</i>	111

11. Uwarunkowania i perspektywy rozwoju detalicznej bankowości internetowej w Polsce <i>Michał Polasik</i>	120
12. Podatek od wartości dodanej w bankowości niemieckiej i polskiej <i>Katarzyna Stieger</i>	129
13. Możliwości oddziaływania banków na długofalowe procesy rozwoju budownictwa mieszkaniowego w Polsce <i>Anna Szelągowska</i>	133
14. Wielkość podmiotów gospodarczych jako klientów banków a struktura aktywów sektora bankowości komercyjnej <i>Krzysztof Jackowicz, Oskar Kowalewski</i>	145

Rozdział 2

Ryzyko bankowe i nadzór nad bankami – krajowe i międzynarodowe regulacje i ich implikacje	157
1. Harmonizacja systemów nadzoru bankowego według Nowej Umowy Kapitałowej w skali międzynarodowej <i>Jerzy Gwizdała</i>	159
2. System regulacji i nadzoru bankowego jako element sieci bezpieczeństwa finansowego. Doświadczenia francuskie <i>Ryszard Wierzba</i>	170
3. Rola regulacji ostrożnościowych w kształtowaniu bezpieczeństwa finansowego w polskim sektorze bankowym <i>Tamara Galbarczyk</i>	180
4. Wzrost częstotliwości występowania kryzysów bankowych jako wyzwanie do opracowywania zaleceń na rzecz stabilizacji systemów finansowych <i>Agnieszka Ostalecka</i>	190
5. Zarządzanie ryzykiem w banku jako przedmiot regulacji zewnętrznych <i>Anna Iwańczuk</i>	199
6. Metody pomiaru ryzyka operacyjnego według Nowej Umowy Kapitałowej <i>Agnieszka Mikulska</i>	208
7. Modelowanie ryzyka operacyjnego z wykorzystaniem procesów biznesowych <i>Dariusz Garczyński</i>	219
8. Szacowanie ryzyka kredytowego przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem metody DEA <i>Anna Feruś</i>	225
9. Możliwości ograniczania ryzyka rynkowego w polskim sektorze bankowym przy wykorzystaniu instrumentów pochodnych <i>Aleksandra Jurkowska</i>	234

10. <i>Credit Default Swap</i> jako instrument transferu ryzyka kredytowego – potencjalne implikacje dla polskiego sektora bankowego <i>Paweł Niedziółka</i>	243
11. Rezerwy na straty kredytowe w świetle dokumentów Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego – uwagi ogólne <i>Teresa Orzeszko</i>	253
12. Jakość należności kredytowych przedsiębiorców indywidualnych w latach 2002–2005 <i>Agnieszka Czajkowska</i>	262
13. Analiza rynku kredytowego w odniesieniu do zjawiska niewypłacalności, bankructwa i upadłości gospodarstw domowych <i>Beata Świecka</i>	272
14. Preferencyjne warunki rozwoju rynku klasyfikacji kredytowej <i>Izabela Kidacka</i>	281
15. Ryzyko kredytów mieszkaniowych w świetle obecnych i projektowanych polskich regulacji nadzorczych <i>Jan Kolesnik</i>	290
16. Bezpieczeństwo oszczędności w banku a Nowa Umowa Kapitałowa <i>Heuryk Mikulski</i>	299
17. Proces dostosowywania funduszy własnych polskich banków spółdzielczych do standardów Unii Europejskiej <i>Ewa Kania, Zofia Łękawa</i>	305
18. Zagrożenia dla banków wynikające z praktyk kreatywnej rachunkowości kredytobiorców <i>Radosław Kałużny</i>	314
19. Rola kontroli wewnętrznej w bankach po nowelizacji ustawy Prawo bankowe <i>Urszula Mleczko</i>	324

Rozdział 3

Bankowość centralna i polityka pieniężna	333
1. Powiązania instytucjonalne Europejskiego Banku Centralnego z instytucjami Unii Europejskiej <i>Grzegorz Paluszak</i>	335
2. Instytucjonalne podstawy bankowości centralnej nowych państw członkowskich Unii Europejskiej <i>Wiesława Przybylska-Kapuścińska</i>	340
3. Strategiczne interakcje między bankiem centralnym i rządem – wprowadzenie <i>Paweł Marszałek</i>	350

4. Ontyczna i epistemiczna istota pieniądza bazą harmonizacji finansów <i>Bogdan Nogalski, Tadeusz Falencikowski</i>	361
5. Cel inflacyjny polityki pieniężnej w neokeynesowskim modelu gospodarki <i>Andrzej Kaźmierczak</i>	370
6. Metody pomiaru restrykcyjności polityki pieniężnej <i>Michał Skopowski</i>	383
7. Polityka pieniężna i jej wpływ na gospodarkę w Polsce po 1990 roku w warunkach nadpłynności sektora bankowego <i>Joanna Trembińska</i>	393
8. Własna waluta jako warunek niezależności <i>Jaek Karwowski</i>	401
9. Bank centralny jako kredytodawca ostatniej szansy – przesłanki istnienia <i>Piotr Karaś</i>	411
10. Polski system płatniczy w procesie harmonizacji unijnego systemu rozliczeń transgranicznych w euro	420
11. Zmienność kursu złotego w stosunku do euro po przystąpieniu Polski do UE. Wnioski z analizy porównawczej <i>Michał Jurek</i>	429
 Rozdział 4	
Zarządzanie bankiem w konkurencyjnym otoczeniu	439
1. Marketingowy i finansowy wymiar relacji banku z klientami <i>Kulińska-Sadłocha, Grzegorz Kotliński</i>	441
2. Banki jako podmioty odpowiedzialne społecznie i ekologicznie <i>Monika Marcinkowska</i>	451
3. Rola technologii informacyjnej w budowaniu konkurencyjności polskich banków spółdzielczych na jednolitym rynku europejskim <i>Grażyna Woźniewska</i>	463
4. Psychologiczne aspekty polityki cenowej banków komercyjnych <i>Jerzy Węclawski</i>	472
5. Lojalność jako element zyskowności klienta banku <i>Małgorzata Witkowska</i>	482
6. Kanaly dystrybucji kredytu bankowego dla klientów indywidualnych <i>Małgorzata Solarz</i>	490
7. Rynek transakcji sekurytyzacyjnych w bankach – analiza porównawcza <i>Irena Pyka</i>	500
8. Przyczyny stosowania outsourcingu przez banki w Polsce <i>Anna Korzeniowska</i>	511

9. Zarządzanie relacjami z klientami banku w procesie udzielania kredytów hipotecznych <i>Agnieszka Bojanowska</i>	520
10. Innowacje produktowe na rynku kredytowania hipotecznego <i>Bogusław Półtorak</i>	529
11. Komunikacja nieformalna na rynku usług bankowych dla mikro i małych przedsiębiorstw <i>Andrzej Sołoma</i>	538
 Rozdział 5	
Wybrane aspekty funkcjonowania ubezpieczeń gospodarczych	549
1. Rola i miejsce ubezpieczenia w procesie zarządzania ryzykiem w działalności gospodarczej <i>Ilona Kwiecień</i>	551
2. Zjawisko awersji do ryzyka i jego związek z ubezpieczeniami <i>Małgorzata Jeziorska</i>	561
3. Perspektywy rozwoju ubezpieczeń ekologicznych w Polsce <i>Auna Doś</i>	572
4. Aktualne trendy w reasekuracji polskiego rynku ubezpieczeniowego <i>Teresa H. Bednarczyk</i>	583
5. Rola zakładów ubezpieczeń na rynku nieruchomości w Polsce <i>Patrycja Kowalczyk</i>	592
6. Stopień wykorzystania pola ubezpieczeniowego w ubezpieczeniach obowiązkowych w Polsce w latach 2000–2004 <i>Stanisław Wieteska</i>	601
7. Uwarunkowania wzrostu popytu podmiotów gospodarczych na ubezpieczenia nałożności <i>Robert Dankiewicz</i>	610
8. Rating ubezpieczeniowy – element oceny działalności zakładów ubezpieczeń na przykładzie Nowej Zelandii <i>Robert Kurek</i>	617
 Rozdział 6	
Aktualne zagadnienia ubezpieczeń emerytalnych	627
1. Determinanty poziomu wydatków społecznych systemów emerytalnych w krajach Unii Europejskiej <i>Kamila Bielawska</i>	629
2. Niektóre aspekty zastosowania elastycznego wieku emerytalnego <i>Aldona Klimkiewicz</i>	639

3. Fundusz rezerwy demograficznej w nowym systemie emerytalnym <i>Małgorzata Olszewska</i>	648
4. Indywidualne konta emerytalne w latach 2004–2006 <i>Maciej Dykto</i>	656
 Rozdział 7	
Zarządzanie finansami zakładów ubezpieczeń	665
1. Specyfika konsolidacji sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń <i>Marzanna Lament</i>	667
2. Pomiar i cena efektywności działalności lokacyjnej towarzystw ubezpieczeń w Polsce w latach 1995–2004 <i>Beata Szkudlarek</i>	676
3. Wpływ inwestycji zagranicznych na wybrane wskaźniki działalności ubezpieczeniowej – badania empiryczne w latach 1991–2006 <i>Adam Śliwiński</i>	687
4. Pozyskiwanie kapitału przez zakłady ubezpieczeń w warunkach zharmonizowanego europejskiego rynku finansowego <i>Barbara Jonczyk, Helena Ogrodnik</i>	698
5. Problematyka podatku VAT w odszkodowaniach z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów <i>Katarzyna Pastusiak</i>	708

Wprowadzenie

Rola pośredników finansowych ulega znaczącym zmianom wraz z rozwojem rynków finansowych, wzrostem ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej, wzrostem skali transakcji transgranicznych, skróceniem czasu realizacji transakcji. W konsekwencji banki i zakłady ubezpieczeń – podobnie jak inne instytucje pośrednictwa finansowego – muszą z jednej strony dostosować się do owych zmian, a z drugiej – aktywnie włączyć w ich kształtowanie. Kierunki rozwoju polskich instytucji finansowych uzależnione są w znacznej mierze od rozwiązań przyjętych przez instytucje nadzorcze i regulacyjne zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym – w szczególności w ramach rozwiązań unijnych. Najistotniejszą bodaj kwestią w działalności bankowej i ubezpieczeniowej jest zarządzanie ryzykiem. Instytucje regulacyjne – w trosce o stabilność systemów finansowych – wprowadzają przepisy i wytyczne, które mają służyć ograniczeniu podejmowania przez banki i zakłady ubezpieczeń nadmiernego ryzyka oraz wspomóc organizację procesów zarządzania ryzykiem. Co istotne, regulacje te – wobec internacjonalizacji rynków, instytucji i transakcji finansowych – podlegają harmonizacji międzynarodowej.

Publikacja stanowi zbiór artykułów prezentujących dorobek teoretyczny i aplikacyjny pracowników naukowych uczelni akademickich z całego kraju zajmujących się problematyką bankowości i ubezpieczeń. Łącznie opracowanie obejmuje 55 artykułów dotyczące bankowości oraz 17 artykułów poświęconych ubezpieczeniom. Ich zakres tematyczny jest na tyle zróżnicowany, że uzasadnione stało ich podzielenie na grupy problemowe.

W części dotyczącej bankowości wyodrębniono cztery grupy zagadnień, a mianowicie:

- Kierunki rozwoju sektora bankowego w wymiarze krajowym i międzynarodowym;
- Ryzyko bankowe i nadzór nad bankami – krajowe i międzynarodowe regulacje i ich implikacje;